

साजाकुरा
हाम्रो कुरा

जनावर आतंकको त्रास

मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिका-४ को विद्यालय जाँदै गरेको विद्यार्थी यतिबेला त्रसित बनेका छन्। गाउँबस्तीमा बाघ आतंक सुरु भएपछि विद्यालय जानै डरमर्दो भएको छ। सोमबार बाघले विद्यार्थीमाथि आक्रमण गरेको हल्ला फैलिएपछि वडाअध्यक्षसहितको टोली खोजीमा निस्केको थियो। दिनभरि नै मसिनेका अभिभावक तनावमा देखिए। दिनभरको दौडधुपपछि बाघले विद्यार्थी आक्रमण गरेको पुष्टी हुन सकेन। तर, विद्यालय छुट्टै घर जाँदै गरेका विद्यार्थी बाघको आक्रमणमा परिएका कि भन्ने त्रासमा देखिन्थे। मुलुकको दुईवटा राष्ट्रिय निकुञ्जसँग सीमा जोडिएको छ। हेटौडा उपमहानगरका दुईवटा वडा एक राष्ट्रिय निकुञ्जको सीमानामा रहेको छ। यसैकारण हेटौडामा भन्दा मनहरीमा जंगली जनावरको जोखिम बढी छ। मनहरीको सबै वडा जंगली जनावरको जोखिममा रहेको छ। हरेक साल दुईतीन जनाले अनाहकमा जंगली जनावरको आक्रमणबाट ज्यान गुमाइरहेका छन्। यो प्रदेशको राजधानी भएको क्षेत्रको समस्या हो। नेपालका कतिपय दुरदराजका ग्रामीण क्षेत्रमा जंगली जनावरले दिनसम्मको दुःख र पीडा स्थानीयलाई दिएको छ। मकवानपुरको पश्चिमीक्षेत्रस्थित मनहरी गाउँपालिकामा घाँस काट्न गएकी महिलाको ज्यान लिने बाघलाई एकसाताअघि नियन्त्रणमा लिइएको थियो। चारवटा हात्ती र चितवन तथा पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जको टोलीले बाघलाई नियन्त्रणमा लिएको हो। मनहरी-५ बसन्तपुर गुम्बाटोलमा बाघको आक्रमणबाट ७२ वर्षीया कान्छीमाया रम्बा मृत अवस्थामा एकसाताअघि घरनजिकैको बारीमा भेटिएकी थिइन्।

बाघले बसन्तपुरका सूर्यबहादुर मोक्तानको खोरमा पसेर ७ वटा बाखा मारेको थियो। मनहरी-३ सालघारी नजिकैपनि केहीदिन अधिमात्र बाघले स्थानीयको बाखा खाएको थियो। यो घटनापछि स्थानीयबासी त्रसित बनेका छन्। मनहरीमा बाघ, गैडा, हात्तीलगायतका वन्यजन्तुको आतंक विगतदेखि नै छ। ४ महिनाअघि मात्रै मनहरी-६ प्रतापुरमा भैसिले बाघ मारेको थियो। गत ५ भदौमा मनहरी-६ प्रतापुरका बलबहादुर राईको गोठमा बाघको भैसिलाई आक्रमण गर्ने क्रममा उल्टै भैसिले प्रतिकार गर्दा बाघ मरेको प्रहरीको घटना मुचुल्का र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको प्राविधिक टोलीको रिपोर्टले दाबी गरेको थियो। चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको पूर्वीक्षेत्र मध्यवर्ती वनसँग मनहरी जोडिएकोले यहाँ हरेक वर्ष वन्यजन्तुको आक्रमणले जनघनको क्षति हुँदै आएको छ। स्थानीयले वन्यजन्तुको जोखिम न्युनीकरणका लागि तारबार लगाएर बस्ती क्षेत्रको संरक्षणको माग गर्दै आए पनि राज्यले ध्यान दिएको छैन। मनहरीको पश्चिम क्षेत्रमा पटक-पटक हात्तीले पनि क्षति गर्ने गरेको छ। मनहरी गाउँपालिकाको हेटौडा उपमहानगरसँग सीमा जोडिएको पूर्वीक्षेत्र पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जसँग पनि जोडिएको छ। पर्सा निकुञ्जबाट आएका वन्यजन्तुले पनि मनहरी-१ देखि ४ नम्बर वडा र हेटौडाको १२,१३,१४ नम्बर वडामा आतंक मच्चाउँदै आएका छन्। १५ पुस सोमबार दिउँसो २ बजेबाट बाघको खोजीका लागि निकुञ्ज सुरक्षाध्वज मनहरी गाउँपालिका-३ लामिटा वेशाबाट खटिएको नेपाली सेनाको ४ वटा हात्ती सहितको टोली, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जबाट खटिएको बाघ नियन्त्रण प्राविधिक टोली ४ जना र पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जको टोलीले बाघलाई नियन्त्रणमा लिन सफल भएको हो। घटना भएको क्षेत्रमा बाघ रहेको पाइएको छ। बाघलाई खोजी गर्ने क्रममा बुधवार साँझ ७ बजेको समयमा मनहरी-५ बसन्तपुर स्थित सुकौराखोलामा एम्बुस थापेर बन्दुकबाट लट्याउने सुई लगाई (डाट) विधिद्वारा नियन्त्रणमा लिएर बाघलाई पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज लगेको थियो।

मध्यवर्ती क्षेत्रका बासिन्दा र जंगली जनावरबीचको लडाईं बढेपछि मकवानपुरका सांसद महेशकुमार बर्तौलाले यो समस्या समाधानको उपाय कानुनी विधिबाट गर्ने काम भइरहेको बताएका छन्। जंगली जनावर संरक्षण गर्ने विषय अन्तर्राष्ट्रिय चासोको विषय हो। नेपालको तीनै तहका सरकारले यो समस्या तत्काल समाधान गर्न सक्ने अवस्था छैन। बफरजोनका बासिन्दा र जंगली जनावरबीचको द्वन्द्व कम गर्न बैज्ञानिक उपाय खोजी गर्ने बाहेक तत्काल समस्या समाधान गर्ने सम्भावना स्थानीयले देखेका छैनन्। जंगली जनावर गाउँ पसेको हल्ला चलेपछि स्थानीय विद्यालयमा पठनपाठन समेत प्रभावित हुने गरेको छ।

सहकारीप्रतिको गम्भीर चासो

अच्युतप्रसाद पौडेल चिन्तन

सरकारले सहकारी बोर्डको अन्त्य गरी सहकारी प्राधिकरणको अवधारणाका साथ अध्यादेश ल्याएको छ। अध्यादेशअनुसार अब विकास बोर्ड हटने र त्यसको सबै दायित्व प्राधिकरणमा सार्ने जनाएको छ। अब व्यक्तिगत बचत र ऋणको सीमा तोकिएको छ, अधिकतम सीमा ५० लाख छ। सहकारी सदस्यले अब ५० लाख बढीको कारोबार गर्न नपाउने भएका छन्। एक प्रदेशभन्दा बढी कारोबार कार्यक्षेत्र हुनेका लागि बचत वा ऋण कारोबार ५० लाखको सीमा, एक जिल्लाभन्दा बढी कार्यक्षेत्र हुनेका लागि २५ लाख, बढीमा १० लाख र १० लाख नाघेपछि स्रोत खुलाउनुपर्ने प्रावधान रहेको छ।

तर पछिल्लो समय सहकारीको केस गम्भीर चुनौतीको विषय बनेको छ। देशमा गम्भीर चुनौती अह पनि धेरै छन्, अहिले क्याबिनेट मन्त्रीहरूसमेत नियन्त्रणमा छन्, चिसो सिँधीमा छन्, कोही बेनामी भएर फराकै छन्, संसदले लामो समय यसैमा काम पाएको छ, कतिपय साइँ ठूला भनिएका दलका कृपापात्रहरू पनि बन्दी जीवन बिताइरहेका छन्, यहाँसम्म कि भ्रष्टाचार विरोधी अभियन्तासमेत एक हप्ता प्रहरी नियन्त्रणमा रही बचत फिर्ता गर्ने सहमतिमा छुटेका खबर सनसनीरुपमा बाहिर आएको छ। वास्तवमा जे जुन सिद्धान्त, ध्येय र मर्मले सहकारीको अवधारणा आयो, यो गरिब देशमा मान्छे धनी यहीले भए र प्रायत लोकतन्त्र पनि बाँदरको हातको लड्डु साबित भएको छ। अधिकांशको मुखबाट सुनिन्छ- शिक्षा दलका मान्छेको हातमा छ, स्वास्थ्य दलको नियन्त्रणमा छ, लघुवित्त र सहकारी पनि दलका मान्छे नमिसिएको कुनै पनि छैन। जुन अवधारणाले सहकारी आयो, त्यो अहिले सबैतिर दाँता हुँदा लागेसहर भएको छ।

हिजोआज सहकारी वा लघुवित्त संस्था भनेपछि सबैलाई एलर्जी हुन थालेको छ। हाम्रो जस्तो विकासोन्मुख र भौगोलिक विकटताको देशलाई सहकारीको आवश्यकता रहेको हो। पूर्वीय धर्म दर्शनमा साक्षा अवधारणा संसारको सुट्टिदेखि नै शुरू भएको हो। सन् १८४४ मा विश्वमा पहिलो स्थापित रोचडेल समतामूलक अग्रणी संस्था आधुनिक सहकारीको अवधारणाको बीजरोपण गरेको हो। यसले सन् १८४५ मा व्यवसायको समीक्षासहित ५ वटा नीतिगत निर्णय लियो, जसलाई सहकारीको ५ सिद्धान्त भनियो भने कार्यान्वयन गर्दै जाँदा फरक अन्वयस पनि हुँदै आयो। सन् १९१५ मा सहकारी महासंघको स्थापना, सन् १९३७ मा सहकारीको रोचडेली सिद्धान्त ७ बुँदे पारित गर्दै सन् १९६६ मा ६ सिद्धान्त प्रतिपादन र सन् १९९५ मा पुनः सहकारीका ७ सिद्धान्त अर्थात् खुला र स्वैच्छिक सदस्यता, प्रजातान्त्रिक नियन्त्रण, सदस्यहरूका बीच आर्थिक सहायता र सहभागिता, स्वायत्तता र स्वतन्त्रता, निरन्तर शिक्षा, तालिम र सूचना, सहकारीबीच सहकार्य र समुदायप्रतिको चासो मुख्य छन्।

यस्तै अवधारणामा स्थापित सहकारी संस्थाहरू हामीकहाँ पनि ३० हजारभन्दा बढी सञ्चालनमा छन्, दर्ता संख्या त अधिक छन्। सहकारीमार्फत देशको विकास हाम्रो अभियान हो, तर सहकारी कसैका लागि कमाउने भाँडो भयो भने धेरैका लागि गुमाउने माध्यम पनि बनेको छ। आर्थिक ब्याज दिन्छु भनी सञ्चालन गर्ने सहकारी सञ्चालकहरूले निक्षेपकर्ताहरूलाई हेरानी पारे, नियमन गर्ने निकाय सक्रिय बन्न सकेन, धेरै सहकारी सञ्चालकहरूले दलको फोला बोके र भनिन्छ, दलको भोट नैकेको रुपमा देखिए यी। निक्षेपबाट तारे होटलमा बैठक, सेमिनार

मात्रै हुने, चिल्ला गाडी र विदेश सयर हुने गरि यो। सहकारीको मूल ध्येय, मूल कारोबार आफ्ना सदस्यहरूका बीच हुनुपर्नेमा एकै व्यक्तिले समेत धेरै संस्थाहरू चलाएको देखिँदा इमानदारिताको अभाव खड्कियो। सहकारी ऐनमा रु. ५० करोड बढी लगानीका ठूला सहकारीहरूलाई राष्ट्र बैंकले नियमन गर्नुपर्ने प्रावधान छ। सहकारीहरूले राजनीतिक आस्थाकै आधारमा राज्यबाट अनुदानसमेत पाए। सहकारी व्यवस्थापनलाई ३ तहमा विभाजन गरियो- संघ, प्रदेश र स्थानीय। तर अधिकांश भन्दा ९० प्रतिशत बढी सहकारी संस्थाहरू स्थानीय तहबाटै सञ्चालित छन्, जहाँ दक्ष जनशक्तिको कमी छ र धेरै सहकारीहरूको राजनीतिक स्वार्थ बाक्लो देखिन्छ भने नियमन, अनुगमन फितलो छ। कतिपय सहकारी त जनताकै प्रतिनिधि भन्नुनु आफूलाई, नेता पनि। तिनले गर्ने लगानी पनि अधिकांशले: घरजग्गा, हायर पवर्च भनी अनुत्पादक क्षेत्रमा गरेको पाइन्छ भने नियमन गर्ने मुख्य निकाय सहकारी विभागले लगानीको घटीमा ५१ प्रतिशत उत्पादन क्षेत्रमा लगानी गर्नुपर्ने भन्छु तर अधिकांश लगानी अनुत्पादक क्षेत्रमा हुँदा पनि विभागले कारवाही गर्न सकेन। राजनीतिक निकायहरूमा सहकारीको हस्तान्तरण पछि सहकारीको यो विषय भन्नु जटिल बन्यो। सहकारीहरूले ९५ प्रतिशत लगानी अनुत्पादक क्षेत्रमा गर्ने गरेका, त्यसमा पनि आफन्तकै नाममा रकम लगानी गर्ने गरेको पाइएको छ। उपभोक्ताहरू भन्छन्, सहकारी बचतमा जोखिम बढेको छ। केही वर्षयतादेखि संघान्तर्गतको सहकारी विभागले नयाँ दर्ता त गरेको देखिन्छ तर नियमन पनि गरेको छैन। धेरै सहकारी संस्थाहरू समयाग्रस्त छन्, भाका नाघेका ऋण धेरै छन्, नागरिकको पैसा सहकारीका नाममा डुबेको छ, फिर्ता मागको चाप बढी छ।

हाल देशमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सहकारीको योगदान केवल ३ प्रतिशत छ। २५ वर्षभित्र यसको योगदान १५ प्रतिशतमा पुर्याउने लक्ष्यसहित सरकारले सहकारी विकासको दीर्घकालीन रणनीति तयार गरेको थियो। क्षेत्रगतरूपमा भन्नुपर्दा कृषि सहकारीको ५.९२ प्रतिशत, नैर कृषि सहकारीको हिस्सा ५.५१ प्रतिशत, सेवा सहकारीको ३.२२, बचत ऋण सहकारीको ०.५५ प्रतिशतको योगदान हुने लक्ष्य लिइएको थियो। यो आँकडा आर्थिक वृद्धि दर १०.५ प्रतिशतको अपेक्षाअनुसारको हो, करिब ६ वर्षअघिको। सहकारी सदस्यको पहुँचका विषयमा भन्नुपर्दा १५ वर्षमाथिका आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या करिब ३१ प्रतिशत रहेको सदस्यता २५ वर्षमा यस्तैलाई ७५ प्रतिशतमा लगेर लक्ष्य थियो। विद्यमान सहकारी संस्था संख्या भने दुई तिहाइले कटौती गर्दै १५ हजारमा सीमित गर्ने रहेको थियो। १५ औँ योजनाले देशको स्थिर मूल्यमा थप २० वर्षमा आर्थिक वृद्धि १०.५ रहने लक्ष्य लिएको थियो। यो

जुन सिद्धान्त, ध्येय र मर्मले सहकारीको अवधारणा आयो, यो गरिब देशमा मान्छे धनी यसैले भए र प्राप्त लोकतन्त्र पनि बाँदरको हातको लड्डु साबित भएको छ। अधिकांशको मुखबाट सुनिन्छ- शिक्षा दलका मान्छेको हातमा छ, स्वास्थ्य दलको नियन्त्रणमा छ, लघुवित्त र सहकारी पनि दलका मान्छे नमिसिएको कुनै पनि छैन। जुन अवधारणाले सहकारी आयो, त्यो अहिले सबैतिर दाँता हुँदा लागेसहर भएको छ।

मान्यता अनुरूप सहकारी क्षेत्रले ५, १०, १५, २० र २५ वर्षमा प्राप्त गर्ने उपलब्धि र त्यसबाट देशको अर्थतन्त्रका विभिन्न क्षेत्रमा हुने योगदानलाई वस्तुपरक रूपमा प्रक्षेपण गर्ने प्रयत्न भएको रणनीतिमा उल्लेख रहेको छ। देशमा रहेका ३ तहका सरकारबीचको समन्वय, निजी तथा सहकारीबीचको साझेदारी, रणनीतिगतसहितको वार्षिक कार्ययोजना भने आएन यसमा, हाल शुरूमै यो रोडको छ।

शेयर पूँजीको परिमाणमात्र सुचक भने सन् २०२५ अर्थात् ५ वर्षमा करिब रु. ३ खर्ब, १० वर्षमा रु. ४.२० खर्ब, १५ वर्षमा रु. ६.६० खर्ब, १५ वर्षमा १०.९५ खर्ब र २५ वर्षमा १७.७० खर्ब पुग्ने विश्वास लिइयो। सहकारी बचत भने साबित भएको रु. ३.५५ खर्बबाट ५ वर्षमा १०.४० खर्ब, १० वर्षमा १६.७४ खर्ब, १५ वर्षमा २९.४८ खर्ब, २० वर्षमा ३९.४३ खर्ब र २५ वर्षमा ६३.४३ खर्ब हुने प्रक्षेपण गरियो। सहकारीको ऋण लगानी ३.३२ खर्बबाट ५ वर्षमा ६.५३ खर्ब, १० वर्षमा ११.४० खर्ब, १५ वर्षमा १९.४३ खर्ब, २० वर्षमा २९.६५ खर्ब र २५ वर्षमा ५४.४४ खर्बको प्रक्षेपण गरियो। सहकारी सदस्य संख्या भने देशका ९० प्रतिशत घरघुरी यसमा संलग्न हुँदा २५ वर्षमा कुल १ करोड ९० लाख व्यक्तिहरू कुनै न कुनै रूपमा सहकारीमा आवद्ध हुने प्रक्षेपण गर्ने संख्या ३४ हजार ७ सय ३७, शेयर सदस्य संख्या ६५ लाख १५ हजार ४ सय ६०, शेयर पूँजी रु. ७७ अर्ब २४ करोड थियो भने यसमा ६८ हजार ४ सयको संख्यामा प्रत्यक्ष रोजगारी सिर्जना भएको आर्थिक सर्वेक्षण ०७७ ले देखाएको थियो। कृषिक्षेत्रमा सहकारीको भूमिका बढी हुन्छ। मुलुकको गरिबी न्युनीकरण अभियान यसैबाट पूरा हुनुपर्ने हो। सरकार पुनः नसकेको वा निजी क्षेत्र एनर्जेको पहुँच कम भएका क्षेत्रमा सहकारीको उत्पत्ति बेजोड हुन्छ। खासगरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी नबढाएसम्म मुलुकको गरिबी भने घट्टेदैन। बजारीकरण र सेवा क्षेत्रको भूमिका अझ गहन हुन्छ। विश्वव्यापारमा सहकारी क्षेत्रलाई लघुवित्त कारोबारसँग जोडी उत्पादन, वितरण, बजारीकरणको काम सँगै जोड्ने गरिएको हो। छुट्टिएर रहेको श्रम, सीप पूँजी र प्रविधिलाई नेपाली बजार अरि रोजगारी अभियानसँगै जोड्ने अवधारणासँगै आएको हो सहकारी। सहकार्य अर्थात् सबैको, धेरैको, सामूहिक संलग्नताको प्रयासले कठिन र असम्भव कार्य पनि सहज हुन्छ। राष्ट्रिय अर्थतन्त्र बलवत् हुन नसकेको, आर्थिक वृद्धि र धेरै तल रहेको, आयात प्रतिस्थापनमा मुलुकको खासै भूमिका नभएको सदस्यमा साक्षा सहकारीबाट हुने आर्थिक क्रियाकलापले निश्चय पनि मुलुकलाई ठूलो टेवा दिन सक्ने हो।

सहकारी संस्थाहरू छन्। २० भन्दा बढी त विषयगत केन्द्रीय संस्थाहरू नै छन्। राष्ट्रिय सहकारी बैंक र राष्ट्रिय सहकारी संघ लि. क्रियाशील छ। मुलुकभरि सहकारीमा आवद्ध सदस्यहरू बढ्दै थिए। महिलाको सहभागिता धेरै छ। महिलाहरूबाट मात्र सञ्चालित सहकारीको संख्या ५ हजार बढी थियो। यस क्षेत्रले ८० हजारभन्दा बढीलाई प्रत्यक्ष रोजगारी र १५ लाखभन्दा बढीलाई अप्रत्यक्ष रोजगारी दिइरहेको अवस्था हो। सामाजिक सशक्तिकरणमा यसले राम्रो भूमिका निर्वाह हुनुपर्ने हो। स्थानीय तह अधिक स्रोतसाधनयुक्त गरिएको अहिलेको सन्दर्भमा सहकारीको परिचालन गर्ने अभिभारा पनि स्थानीय तहलाई नै रहेको हो। उपलब्ध सीप, पूँजी, श्रम र स्रोतलाई सामूहिक परिचालनको अभिभारा स्थानीय तहलाई हुनु स्वाभाविक पनि थियो। उत्पादन र बजारको वृद्धि, समान वितरणको सोच, गुणस्तरीय बजारको मुद्दा पनि आजको जलदोबलो विषय हो। सहकारीको सिद्धान्त र मूल्यको प्रबर्द्धन गर्दै सहकारी व्यवस्थापनका पक्ष, विधि र प्रक्रिया सुधार गर्दै, सुशासनको अभिप्राय र मुलुकको सामाजिक स्थानतन्त्र अभियान सबैको ध्येय हुनुपर्ने थियो। तर बजारमा सहकारीप्रतिको नैराश्यता बढेको छ, सहकारी सञ्चालकहरू नै लुकेर हिँड्नुपर्ने अवस्था छ, ऋण तिर्न नसकेको, व्याजले नै ढाड सकेकोजस्ता विषयहरूले आम जनमानस आन्दोलित छ।

सहकारीमा वित्तीय अनुशासन भएन, उत्पादनशील क्षेत्रमा सहकारीको योगदान बढेन, विपन्न वर्गलाई समेटेने काम पनि भएन। बचत र महँगो कारोबार गर्ने सहकारी व्यवस्थापनका पक्ष, विधि र प्रक्रिया सुधार गर्दै, सुशासनको अभिप्राय र मुलुकको सामाजिक स्थानतन्त्र अभियान सबैको ध्येय हुनुपर्ने थियो। तर बजारमा सहकारीप्रतिको नैराश्यता बढेको छ, सहकारी सञ्चालकहरू नै लुकेर हिँड्नुपर्ने अवस्था छ, ऋण तिर्न नसकेको, व्याजले नै ढाड सकेकोजस्ता विषयहरूले आम जनमानस आन्दोलित छ।

(समाह: न्युज अफ नेपाल)

महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू

मकवानपुर प्रहरी	एम्बुलेन्स सेवा
प्रहरी कन्ट्रोल: १००	नेपाल रेडक्रस: ५२०७११, ९८५५०२६९५२
जिल्ला ट्राफिक: ५२०५९९	हेटौडा अस्पताल: ५२०३०५
वडा प्रहरी: ५२०२९९	परिवार नियोजन संघ: ५२०७५९, ९८५१०४०४०४
पशुपतिनगर इलाका: ५२०५९६	मनहरी रेडक्रस: ९८५१०५८२९१
पालुङ इलाका: ६२०४६७	छतिवन रेडक्रस: ९८५१६२२३११
मनहरी इलाका: ९८५१०५०९६१	भीमफेदी रेडक्रस: ६२०६९९
इलाका फापरबारी: ६२१९६०	पालुङ रेडक्रस: ९८५१०७७४०१
इलाका भीमफेदी: ६२१९६२	बज्रबाराही रेडक्रस: ९८५३३०२९८४
इलाका ठिगान: ९८५२९९३३६१	सहकारी अस्पताल: ०५७५२२४८७, ९८५६९९९१९४
चौकीटोल चौकी: ९७४२५५५००१	बसामाडी एम्बुलेन्स: ९८५४२९७५७५
चिन्ताङ चौकी: ६२१९६०	बाह्रग यन्त्र: १०१
चौघडा चौकी: ९८४४०५४६०४	बाल हेल्पलाइन नेपाल: १०९६
नेवारपानी चौकी: ९७५५०००२९९	माइती नेपाल: ५२१०५०
फाखेल चौकी: ९८५५०३९३९६	आपाङ बाल अस्पताल: ९८५४२९६४४५
पदमपोखरी चौकी: ९८५५०९९७०६९	सांस्कृतिक हितको लागि: २०१६
	साजाकुरा राष्ट्रिय दैनिक

भोलिको पात्रो

भोलि वि.सं. २०८१ पुस २४ गते बुधवार ८ जनवरी २०२५। नवमी, पौष शुक्लपक्ष। पोहेलाख ११४५ न.सं.। सूर्योदय ६:५६, सूर्यास्त ५:२४।

आजको राशिफल

मेघ	: अधिकार सुरक्षा गर्न जुट्नुपर्नेछ	तुला	: प्रयत्न सफल हुनेछ
वृष	: यात्रामा खर्च बढ्नेछ	सुक्लिक	: पढाइलेखाइमा प्रगति हुनेछ
मिथुन	: मौकाको फाइदा लिन सकिनेछ	धनु	: सेनामूलक कामबाट धनलाभ हुनेछ
कर्कट	: शत्रु र रोगबाट छुटकारा मिल्नेछ	मकर	: स्वास्थ्य कमजोर रहनेछ
सिंह	: मुद्दा-मामिलामा विजयी भइनेछ	कुम्भ	: व्यवसाय अवस्थ बन्न सक्नेछ
कन्या	: लगनशीलताले उपलब्धि दिलाउनेछ	मीन	: सहयोगीकाम मध्यमबाट काम बन्नेछ

माओवादी केन्द्रको वर्तमान अवस्था र अबको मार्ग

अर्जुन पन्त

दशवर्ष माओवादी जनयुद्धकै जगमा आज हामी संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र उपभोग गरिरहेका छौं। आज जसरी मुलुकले सहभागिता, समावेशी र सामाजिक न्यायको अध्यास गरिरहेको छ, त्यसमा माओवादी आन्दोलनको भूमिका प्रधान रहेको कसैले नकार्न सक्दैन। शान्ति प्रक्रियामा आएसँगै माओवादी पार्टीले आन्दोलनबाट प्राप्त उपलब्धिको रक्षाका खातिर निरन्तर संघर्ष गरिरहनुपरेको छ। पहिलो संविधानसभामा पार्टीले जस्तो जनमत प्राप्त गर्‍यो, त्यसले परिवर्तनका थुप्रै एजेन्डालाई संस्थागत गर्न प्रधान भूमिका खेलेको थियो। पहिलो संविधानबाट संविधान बन्न सकेन, त्यस यताका निर्वाचनमा पार्टी निरन्तर खस्केदै गएको छ। वैचारिक विमति राख्दै पार्टीबाट केही व्यक्ति र समूह टुटिएर समेत गए।

प्राप्त उपलब्धिको रक्षाकै नाममा विभिन्न पार्टीसँग चुनावी र सत्ता गठबन्धनदेखि एकताका प्रयास समेत गरिरहनुपरेको अवस्था छ। यी सबै वस्तुगत अवस्थालाई पार्टीले केही गुमाएको छ र धेरै सिक्केको पनि छ। खासगरी माओवादी नेतृत्वको पछिल्लो सरकारले जे-जस्ता काम गर्‍यो, त्यसबाट माओवादीप्रति नेपाली जनता केही आशावादी बन्न थाले र उपनिर्वाचनमा त्यसको संकेत समेत दिए। मुलुकमा यतिबेर भ्रष्टाचार व्याप्त छ। ठुलठुला सेटिङका ठुलठुला काण्डले मुलुकलाई शिथिल बनाएको देखेर पछिल्लो माओवादी सरकार भ्रष्टाचारका फाइदा पलाउने अगसर थियो। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष प्रचण्ड नेतृत्वको सरकारको त्यस किसिमको कार्यबाट धेरै हल्लिए।

शुद्धीकरणको खाँचो

पार्टीभित्र वैचारिक, सांस्कृतिक र व्यावहारिक शुद्धीकरणको खाँचो देखिन्छ। माओवादी आन्दोलनको प्रारम्भिक चरणमा देखिएको सामूहिक भावना र बलिदानको आदर्श अहिले कमजोर भएको छ। पार्टी नेतृत्व र कार्यकर्तामाथि पुँजीवादी सोच हावी भइरहेको आरोप सामान्य बनेको छ। पार्टी नव-दलाल पुँजीपति वर्ग र नव-सम्भ्रान्त वर्गको कब्जामा पुगेको आवाज पनि उठिरहेकै छ।

भ्रष्टाचार, व्यक्तिगत लाभको खोजी र सत्तालिप्ता जस्ता प्रवृत्तिले पार्टीभित्र वैचारिक संकट निम्त्याएको छ। यो समस्या समाधान नगरेसम्म माओवादीको क्रान्तिकारी छवि पुनः स्थापना असम्भव देखिन्छ। समाजवादतर्फ अघि बढ्न पार्टीले अहिलेको सैद्धान्तिक आधारलाई पुनर्व्याख्या र परिमार्जन गर्नुपर्ने देखिन्छ। वर्तमान विश्व परिप्रेक्ष्यअनुसार समाजवादको नयाँ स्वरूप विकास गर्ने जिम्मेवारी माओवादीजस्तो ऐतिहासिक पुष्टभूमि बोकेको दलले लिनुपर्छ।

माओवादी केन्द्र र जनताविचको सम्बन्ध पहिलेको तुलनामा कमजोर भएको स्पष्ट छ। संघर्षकालमा सँगै रहेर काम गरेको जनताले हाल पार्टीलाई आफूहरूको प्रतिनिधि मान्न छाडेका छन्। हिजो कांग्रेस उच्च वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने पार्टी, एमाले मध्यम वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने पार्टी र माओवादी निम्न वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने पार्टी भन्ने जुन भाष्य स्थापित थियो, त्यो अहिले भिँकिएको छ। माओवादीले वर्ग विरुद्धको आरोप फुटो होइन। त्यसैले यतिबेर माओवादीलाई जनतासँग जोडिने एजेन्डा चाहिएको छ। निम्न वर्गको तत्कालीन समस्यालाई सम्बोधन गर्ने योजना र उनीहरूको

उत्थानका लागि दीर्घकालीन योजना अर्थात् समाजवादी मार्ग माओवादी पार्टीसँग हुनुपर्छ।

यी विषय हाम्रो नेतृत्व पँक्तिले नबुझेको पनि होइन। यद्यपि पार्टी कहीं न कहीं चुकिरहेको छ र हिजो ठुलो दल आज तेस्रो दलमा खुम्चिएर अर्काको हात र साथ खोजिरहनुपरेको छ। कुनै पनि पार्टी एकैछेता बन्दैन तर सक्न धेरैबेर लाग्दैन। आफूलाई एजेन्डा नभएर वा एजेन्डा विर्सिँके कारण आज पार्टी यो अवस्थामा आइपुगेको हो।

पार्टीलाई पुनर्जीवन दिन एकातिर नेता तथा कार्यकर्ताको शुद्धीकरण र आत्मालोचन अनिवार्य छ, अर्कोतिर पार्टी वैचारिक रूपमा स्पष्ट खाकासहित आउनुपर्छ। हिजो माओवादीकै संघर्ष, पैरवी र पहलकदमीमा संविधानमा समाजवाद उन्मुख शब्द र भावना समाएर पार्टीले त्यसको स्पष्ट कार्यान्वयन नै माओवादीको एजेन्डा बन्नुपर्छ। समाजवाद स्थापना गर्ने लक्ष्यप्रति प्रतिबद्ध रहेका अन्य वामपन्थी दलहरू र समूहसँगको एकता आवश्यक छ। समाज विचार धारा भएका दलहरूविच मोर्चाबन्दी गर्दै समाजवादको आधार तयार गर्न माओवादीले अग्रसरता लिनुपर्छ। माओवादी केन्द्रको केन्द्रीय समिति बैठकले यी विषयमा गहिरो बहस गरी पार्टीको पुनर्जागरणका लागि ठोस नीतिगत निर्णय लिन जरुरी छ। पार्टीभित्रै वैचारिक एकता, संगठनात्मक सुधार र जनसरोकारका विषयमा केन्द्रित हुने चिन्तनको विकास गर्नुपर्ने छ। त्यसो भयो भने मात्रै माओवादीको भविष्य सुरक्षित हुनेछ। जनता र पार्टीविचको सम्बन्ध सुधार गर्दै समाजवादको यात्रालाई सार्थक बनाउने चुनौती तिवकान माओवादी केन्द्र सक्षम हुने आशा गर्छौं।

(समाह: रातोपार्टी)

एक वर्षमा सम्पादन गरेका कामको स्वमूल्याङ्कन गरौं

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २२ पुस/ बागमती प्रदेशप्रमुख दीपकप्रसाद देवकोटाले विगत र चालु आर्थिक वर्षमा गरेका कामको स्वमूल्याङ्कन हुनु आवश्यक रहेको बताएका छन् । उपलब्धी बस्तुगत रूपमा मापन गर्न सकियो भने त्यो उच्चतम हुने बताउँदै आफूले सम्पादन गरेका कार्य गर्व गर्न लायक होस भनेर लागिपर्न उनले प्रेरित गरे । सोमबार काभ्रेपलान्चोक जिल्ला समन्वय समितिले आयोजना गरेको प्रगति समीक्षामा उनले सम्पूर्ण निकायका उपलब्धिमुलक कार्यले काभ्रेली जनताको जीवनस्तर माथी उठनुपर्ने बताए । 'हामीले लक्ष्य हासिल गर्न थुप्रै चुनौतीका पहाडको सामना गर्नुपर्ने हुन्छ तर, समस्याबन्दा

समाधान नै ठूलो हुन्छ' उनले भने । भौगोलिक जटिलता र प्रकृतिजन्य प्रकोप र अन्य कुराले लक्ष्य हासिल गर्नमा समस्या खडा गरेको भएपनि आफ्नो प्रयास जारी राख्न उनले सल्लाह दिए । चालु वर्षको असोज महिनामा देशका अन्य भागजस्तै काभ्रेका थुप्रै ठाउँमा विपत्ति आइपरेको सन्दर्भलाई स्मरण गर्दै प्रमुख देवकोटाले भने 'स्थानीय तहको आफ्नै ब्याथा छ, बनेपा डुबान दीर्घकालीन समाधानको पछाडमा छ, कृषिबाट अपेक्षित प्रतिफल हासिल हुन नसकेको र वास्तविक किसान मर्कामा परेका थुप्रै गुनासो छन्, धुलिखेललाई सूचनाप्रविधि हब, स्वास्थ्य हब र पर्यटन हब बनाउन अबै दडो पाइलाको

आवश्यक छ ।' सत्यता, कर्मशीलता अनि इमान्दारीताले सकारात्मक परिणामको अनुभूति दिन सकिने भएकोले संघर्षरत रहन उनले प्रेरित गरे । संविधानको धारा २२० अनुसार गठन हुने जिल्ला समन्वय समितिले राज्यका ती नै तहसंग समन्वयकारी भूमिका खेल्ने जिम्मेवारी लिएको उल्लेख गर्दै देवकोटाले विकास निर्माण अनुगमन, संयोजन, प्रकोप तथा विपत्त व्यवस्थापन समन्वय, सल्लाह, सुझाव, निर्देशनजस्ता अहम भूमिका जिल्ला समन्वय समितिको रहेको बताए । जिल्ला समन्वय समिति प्रमुख दीपककुमार गौतमको नेतृत्वमा काभ्रे र काभ्रेली जनताको बृहत्तर हितका कार्यरतले निरन्तरता पाउने अपेक्षा लिएको उनले बताए ।

मकवानपुरमा म्याथम्याटिकल ओलम्पियाड प्रतियोगिता हुने

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २२ पुस/ मकवानपुरमा पहिलोपटक म्याथम्याटिकल ओलम्पियाड प्रतियोगिता २०२५ हुँदैछ । प्रतियोगिता म्याथ एसोसियशन नेपाल बागमती प्रदेशको आयोजनामा हुन लागेको हो । एसोसियशनले यही पुस २६ गते मकवानपुरका ८ वटा शैक्षिक संस्थाका जिल्लास्तरीय म्याथम्याटिकल ओलम्पियाड प्रतियोगिता आयोजना गर्न लागेको आइतबार आयोजित अभिमुखीकरण कार्यक्रममा जानकारी गराइएको हो । प्रतियोगिता हेटौंडा स्कुल अफ म्यानेजमेन्ट, महेन्द्र मावि बकैया, युनाइटेड इंग्लिश स्कुल मनहरी, कालिका मावि कैलाश, जनता मावि बागमती, जनकल्याण मावि थाहावनगर र चण्डिका मावि मकवानपुरगढीमा हुनेछ । सबै केन्द्रमा शुक्रबार विहान ११ बजेदेखि प्रतियोगिता सुरु हुनेछ । प्रतियोगितामा कक्षा ८ देखि

कक्षा १२ सम्मका विद्यार्थीले सहभागिता जनाउन पाउनेछन् । प्रतियोगितामा ५० वटा वैकल्पिक प्रश्न सोधिनेछ । जसको लागि एक घण्टा ४० मिनेटको समय निर्धारण गरिएको छ । ५० प्रतिशत मिलाउने विद्यार्थी प्रदेशस्तरीय प्रतियोगितामा सामेल हुन पाउने आयोजकले जनाएको छ । प्रतियोगिताबाट छनोट भएका विद्यार्थीलाई राष्ट्रियस्तरको प्रतियोगितामा सहभागी गराइने म्याथम्याटिकल एसोसियशन अफ नेपालका सचिव किशन बास्तोलाले जानकारी दिए । उनकाअनुसार, राष्ट्रिय प्रतियोगिताबाट छानिएका उत्कृष्ट ६ जना विद्यार्थीले जुलाई १० देखि २० तारिखसम्म अष्ट्रेलियाको मेलबर्नमा आयोजना हुने अन्तर्राष्ट्रिय म्याथम्याटिकल प्रतियोगितामा सहभागी हुने अवसर प्राप्त गर्नेछन् । प्रतियोगितामा सहभागी हुन प्रतिविद्यार्थी प्रवेश शुल्क ५०० रुपैयाँ तोकिएको छ ।

हेटौंडा-काठमाडौं चल्ने सुमोका दुई चालक पक्राउ

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २२ पुस/ हेटौंडा-काठमाडौं जोड्ने छोटो मार्गमा नशालुपदार्थ लिएर सवारी साधन चलाएको आरोपमा टाटा सुमोका दुईजना चालकलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । हेटौंडा-बैँसे सडक खण्डको भीमफेदी गाउँपालिका-१ बाघभोराका छुट्टै जाँचका लागि बसेको प्रहरी टोलीले दुईजनालाई नियन्त्रणमा लिएको हो । यात्रुको गुनासो बढ्दै गएपछि जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरका प्रहरी नायवउपरीक्षक श्याम अर्यालको कमाण्डमा जिल्ला ट्राफिक प्रहरी र जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय

मकवानपुरको प्राविधिक टोली लिएर आइतबार दिनभर सवारी जाँच गरिएको थियो । हेटौंडा-काठमाडौं आवतजावत गर्ने सवारीसाधनका ५२ जना चालकलाई लागूपदार्थ सेवन 'लापसे' र मादकपदार्थ सेवन 'मापसे' जाँच गरिएको छिएसपी अर्यालले जानकारी दिए । जाँचका क्रममा सर्लाहीबाट काठमाडौं जाँदै गरेको ना १ ज ४६१९ नम्बरको सुमोचालक सर्लाही, बरहथवा नगरपालिका-८ बस्ने ३२ वर्षीय फेमस खड्काले लागूपदार्थ सेवन गरेको फेला परेको प्रहरीले जनाएको छ । काठमाडौंबाट हेटौंडातर्फ आउँदै गरेको ना १ ज ७०२८ नम्बरको

सुमोचालक हेटौंडा उपमहानगर पालिका-८ बस्ने ३६ वर्षीय सुजन गुरुङले मादकपदार्थ सेवन गरेको भेटिएपछि नियन्त्रणमा लिएको छिएसपी अर्यालले जानकारी दिए । खड्का र गुरुङलाई कानुनअनुसारको कारवाही प्रक्रिया अगाडि बढाइएको उनले बताए । मकवानपुर प्रहरीले लापसे र मापसे जाँचलाई अभियानको रूपमा अगाडि बढाउने छिएसपी अर्याल बताउँछन् । हेटौंडा-काठमाडौं जोड्ने सडक सधुरो, उकालोबोरालो र घुमाउरो भएकाले यात्रुको सुरक्षित यात्राका लागि प्रहरीले निरन्तर जाँच गर्ने छिएसपी अर्यालले बताए ।

मकवानपुरबाट सात फरार....

यसै, प्रहरीले हेटौंडा उपमहानगरपालिका-५ बस्ने वर्ष ४३ की ललिता उप्रेतीलाई बैँकिङ्ग कसुरमा, हेटौंडा-१२ बस्ने वर्ष ५६ को कुमार स्याङ्गतासलाई अपराधि विश्वासघात तथा अपराधि लामसम्बन्धी मुद्दामा, हेटौंडा-८ बस्ने वर्ष ५० को रामकुमार उपाध्यायलाई ज्यानसम्बन्धी कसुरमा

र हेटौंडा-५ बस्ने वर्ष ४२ को नवराज भनिने छुल्लाल पुडासैनीलाई चेक अनादर मुद्दामा पक्राउ गरेको प्रहरी नायवउपरीक्षक अर्यालले बताए । जिल्ला अदालत मकवानपुरले विभिन्न मुद्दामा क्रमशः उपरतीलाई १० वर्ष कैद, स्याङ्गतालाई ५ दिन कैद र एक

हजार रुपैयाँ जरिवाना, उपाध्यायलाई ७ दिन कैद र दुई हजार रुपैयाँ जरिवाना र पुडासैनीलाई एक हजार रुपैयाँ जरिवाना तोकिएको थियो । पक्राउ परेका जनालाई आवश्यक अनुसन्धान तथा कारवाहीको लागि आइतबार नै जिल्ला अदालत मकवानपुरमा बुझाइएको प्रहरी नायवउपरीक्षक अर्यालले बताए ।

विद्यार्थी आन्दोलनमा

नयाँ मानक बनाइरहेका नेत्र

काठमाडौं/सार्वजनिक शिक्षा सुधारको माग राखेर माइतीघरमा बैसाखी टेकेर उभिएका थिए नेत्र चापागाईं । विहान १० बजेदेखि साँझ ५ बजेसम्म लगातार उभिदा चापागाईंको शरीर सुनिन थालेको छ । उभिन गाह्रो भएपछि कम्मरमा पटुकी बन्धिका थिए उनले । माइतीघर आउनुअघि उनी सातै प्रदेशका राजधानीमा दुई/दुई दिन उभिसकेका थिए ।

अभियान सुरु गरेको हुँ ।' गत जेठमा उनले ईसीडीको विषयमा ११ दिन यसैगरी धर्ना दिए । तत्कालीन शिक्षा मन्त्री सुमना श्रेष्ठले चापागाईंले उठाएका विषय शिक्षा ऐनमा समावेश गर्ने प्रतिबद्धता जनाएपछि धर्ना तोडेका थिए । त्यसपछि चापागाईं हुम्ला, जुम्ला, बागलुङ, पर्वत र मधेशका जिल्लामा शिक्षामा के-के समस्या छन् भनेर खोजी गर्न थाले । '७० भन्दा बढी विद्यालयमा पुगेर अध्ययन गरे' उनले भने । उनले शिक्षा सुधारका सुझाव पत्र शिक्षा मन्त्रालयलाई बुझाए । उच्चस्तरीय आयोगको प्रतिवेदनको आधारमा ऐन बनाउन उनले पटक-पटक सरकारलाई अनुरोध गरे तर सुनुवाइ भएन । त्यसपछि फेरि उनी सडकमै उभिने निर्णय गरे । 'सरकारको विरोध गर्न उभिएको होइन । सरकार परि वर्तन गर्न पनि होइन । बालबालिका पढ्ने विद्यालय सुधार गर्न र शिक्षक पेसा सम्मानित बनाउन उभिएको हुँ,' उनले शिक्षा मन्त्री भट्टराई र सभापति थापालाई सुनाए ।

संविधानमा ३ वर्षभित्र ऐन बनाउने भनिएको छ तर साढे ९ वर्षसम्म पनि नबनेपछि आफू भद्र आन्दोलनमा उभिन विवश भएको चापागाईंले बताए । 'उच्चस्तरीय आयोगको प्रतिवेदनको आधारमा ऐन बनाउने भनेको हो । प्रतिवेदनको आधारमा किन ऐन आउँदैन ?' सर कारले जवाफ दिनुपर्छ कि पढैन ?' उनले प्रश्न गरे । मधेशमा गमीले विद्यार्थी कक्षामा बस्न सकेका छैनन्, हिमाली क्षेत्रमा चिसोले । विद्यार्थीलाई कक्षामा राख्ने उपाय के हो त ?

उभिन थालेको आठ दिन भइसकेको छ । भद्र आन्दोलनमा विभिन्न अभियन्ताहरूको साथ पाए पनि सरकारले बेवास्ता गर्दा उनको शरीर कमजोर बनिरहेको थियो । त्यसो त, उनी रहले धर्नामा बसेका होइनन् । विरामी छोरालाई घरमा छोडेर धर्नामा आएका हुन् उनी । 'साढे दुई वर्षको छोरा विरामी छ । मेरो लागि धर्ना बस्न आएको होइन,' उनले भने ।

संविधानमा ३ वर्षभित्र ऐन बनाउने भनिएको छ तर साढे ९ वर्षसम्म पनि नबनेपछि आफू भद्र आन्दोलनमा उभिन विवश भएको चापागाईंले बताए । 'उच्चस्तरीय आयोगको प्रतिवेदनको आधारमा ऐन बनाउने भनेको हो । प्रतिवेदनको आधारमा किन ऐन आउँदैन ?' सर कारले जवाफ दिनुपर्छ कि पढैन ?' उनले प्रश्न गरे । मधेशमा गमीले विद्यार्थी कक्षामा बस्न सकेका छैनन्, हिमाली क्षेत्रमा चिसोले । विद्यार्थीलाई कक्षामा राख्ने उपाय के हो त ?

कित्ताव र भोलाको बोफ नबोकाउने स्थिति बनाउन सर कारलाई चापागाईंले अप्ठ्यारु गरे । 'एउटा बच्चालाई १० केजीको भोला र कित्ताव बोकाइएको छ । बालअधिकार हनन भएको छ' उनले भने, 'रजिस्ट्रेशन शुल्क लाग्छ । सर्टिफिकेट किनेर लिने हो ? निःशुल्क हुनुपर्छ,' उनले भने । विद्यार्थी भ्रमणका लागि सरकारले सहयोग गर्नुपर्ने माग मन्त्री भट्टराई र सभापति थापासंग उनले राखे । अद्यक्षा चापागाईंले आफ्ना माग राखेपछि मन्त्री भट्टराईले कतिपय मागमा काम गरिरहेको र कतिपय आगामी बजेटबाट पूरा गर्ने प्रतिबद्धता जनाइन् । 'ईसीडीको कार्यदल बनेको छ । दरबन्दी पुनरावलोकन गर्ने काम अगाडि बढेको छ । शिक्षा सुधारको लागि तीन तहको सरकारको सहकार्यमा मात्र सम्भव छ' मन्त्री भट्टराईले भनिन्, 'अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । पालिकाले शिक्षा योजना बनाउनुपर्छ । शिक्षा कोषमा लगानी गर्नुपर्छ ।'

सोमबार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्री विद्या भट्टराई र संसदको शिक्षा समितिका सभापति अम्बरबहादुर थापा चापागाईंलाई भेट्न माइतीघर पुगे । मन्त्री भट्टराई र सभापति थापाले माग सम्बोधन गर्ने प्रतिबद्धता जनाएपछि उनले धर्ना स्थगित गरे । मन्त्रीको प्रतिबद्धतापछि थकित अनुहारमा केही आशा र खुसीका रेखा देखिए । नेत्रले संचारकर्मीसँग भने, 'आन्दोलन रोकिएको छैन, स्वरूप मात्र फेरिएको हो ।'

ऐन बनाउने भनिएको छ तर साढे ९ वर्षसम्म पनि नबनेपछि आफू भद्र आन्दोलनमा उभिन विवश भएको चापागाईंले बताए । 'उच्चस्तरीय आयोगको प्रतिवेदनको आधारमा ऐन बनाउने भनेको हो । प्रतिवेदनको आधारमा किन ऐन आउँदैन ?' सर कारले जवाफ दिनुपर्छ कि पढैन ?' उनले प्रश्न गरे । मधेशमा गमीले विद्यार्थी कक्षामा बस्न सकेका छैनन्, हिमाली क्षेत्रमा चिसोले । विद्यार्थीलाई कक्षामा राख्ने उपाय के हो त ?

विद्यालयलाई १०० वाटसम्म बिजुली निःशुल्क दिने हो भने न्यायो बनाउन सकिन्छ । मधेशमा बालबालिका चप्पल नलगाई विद्यालय गइरहेका छन् । चप्पल र ड्रेसको व्यवस्था गर्नुपर्छ । बालबालिकाको खाजा खर्च ५०

शिक्षा सुधारको १५ वटै माग राखेर उनी पोखरा, धनगढी, सुर्खेत, नेपालगञ्ज, हेटौंडा र जनकपुरमा उभिएर काठमाडौंमा आइपुगेका हुन् । डा. बाबुराम भट्टराई नेतृत्वको नेपाल समाजवादी पार्टी (नयाँ शक्ति) निकट सामाजवादी विद्यार्थी युनियनका अध्यक्षसमेत हुन् चापागाईं । उभिएर भद्र आन्दोलन गर्नुको कारण उनले मन्त्री भट्टराई र सभापति थापालाई सुनाए ।

गत वर्षको कुरा हो, कास्कीको अन्नपूर्ण गाउँपालिका लुम्बेमा विद्यालय भर्ज गर्ने कार्यक्रम थियो । उनको घर पनि सोही ठाउँमा भएकाले विद्यालय समायोजनमा उनी सहभागी भए । त्यतिबेला राजनीतिक दल र जनप्रतिनिधिले शिक्षकलाई गाली गरे । शिक्षकको मानसिक स्थिति कस्तो भयो होला भनेर बुझ्न चापागाईं एक सातासम्म लगातार विद्यालय गए ।

गत वर्षको कुरा हो, कास्कीको अन्नपूर्ण गाउँपालिका लुम्बेमा विद्यालय भर्ज गर्ने कार्यक्रम थियो । उनको घर पनि सोही ठाउँमा भएकाले विद्यालय समायोजनमा उनी सहभागी भए । त्यतिबेला राजनीतिक दल र जनप्रतिनिधिले शिक्षकलाई गाली गरे । शिक्षकको मानसिक स्थिति कस्तो भयो होला भनेर बुझ्न चापागाईं एक सातासम्म लगातार विद्यालय गए ।

के तपाईं फोटो कपी प्रिन्टर मेसिन किन्दै हुनुहुन्छ ?

Brother, Canon, HP, Sharp Ricoh, Epson, Kyocera, Lexmark

टोनर रिफिलिङ्ग, प्रिन्टर, कम्प्युटर, फोटोकपी लगायतको सर्विस छिटो छरितो र भरपर्दो रूपमा गर्नुभई हुन्छ हुनुहोस् ।

Printer Shop

The complete office solution
Contact No. 9845292140,
057-527041, Schoolroad,
Hetauda-4
tonerhouse_htd@yahoo.com

५८ औं वार्षिक साधारण सभा साथै निर्वाचनका मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघका आसन्न निर्वाचनको उम्मेदवारहरु

अनिल अग्रवाल र उहाँको टिम

 राजु अधिकारी उपाध्यक्ष (वाणिज्य)	 रविन्द्र प्रसाद घिमिरे उपाध्यक्ष (उद्योग)	 अनिल अग्रवाल अध्यक्ष	 विष्णु खनाल उपाध्यक्ष (एसोसियेट)	 काव्यमणी अधिकारी उपाध्यक्ष (वस्तुगत)
 विकेशलाल ग्रेष्ठ महासचिव	 तेजराज अधिकारी कोषाध्यक्ष	 राधिका सामरी गण्डे सह-कोषाध्यक्ष		
 दिवस पराजुली सचिव (वाणिज्य)	 नेत्रप्रसाद सतिवडा सचिव (वस्तुगत)			
 रविन टकाल सदस्य (वाणिज्य)	 विष्णु प्रसाद दाहाल सदस्य (वाणिज्य)	 बालकृष्ण बजगाईं सदस्य (वाणिज्य)	 यज्ञ बहादुर राई (बनोद) सदस्य (वाणिज्य)	 निलम गण्डे सदस्य (महिला आरक्षण)
 कृष्ण गोपाल महर्जन सदस्य (उद्योग)	 दिपक सिवाकोटी सदस्य (उद्योग)	 गंगा कुमारी ग्रेष्ठ सदस्य (उद्योग)	 मेनुका ग्रेष्ठ सदस्य (महिला आरक्षण)	 शम्भु पुडासैनी सदस्य (वस्तुगत)

नगर अस्पताल सञ्चालनमा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानले सघाउने

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २२ पुस/हेटौंडा उपमहानगरपालिकाले सञ्चालन गरेको दुई अस्पतालका लागि जनशक्ति व्यवस्थापन गरी आधारभूत स्वास्थ्यसेवा तथा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालनमा मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानले सहयोग गर्ने भएको छ ।

उपमहानगरको त्रिभुवन रहेका जनताको स्वास्थ्यउपचारमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले हेटौंडा-१२ र १६ मा सञ्चालनमा रहेको नगर अस्पतालका लागि प्रतिष्ठानमा रहेका जनशक्ति परिचालन हुने भएका हुन् । सोमबार हेटौंडा उपमहानगरपालिका र मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका पदाधिकारी बीच भएको छलफलमा नगर अस्पताल र हेटौंडा अस्पताललाई सञ्चालन र व्यवस्थापनमा सहकार्य गर्ने सहमति भएको छ । सहमति अनुसार प्रतिष्ठान अन्तरगतको हेटौंडा अस्पतालमा भिडियो एक्सरे, सिटिस्क्यान तथा एमआरआई सेवालाई २४ घण्टा सञ्चालन गर्न आवश्यक सहयोग उपमहानगरपालिकाले गर्ने भएको छ ।

दुई सस्था बीचको सहकार्यले नगरमा स्वास्थ्यसेवामा थप प्रभावकारीता आउने विश्वास गरिएको छ । स्थानीय स्तरमै जनताले पाउने स्वास्थ्यउपचार र बीमासेवालाई प्रभावकारी बनाउनका लागि मत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने छलफलको क्रममा बताइएको थियो । प्रारम्भिक छलफल पछि सहकार्यका लागि दुईपक्षीय सम्झौता गरिने सहमति भएको छ ।

१० र ११ नम्बर वडामा कानुनी शिक्षा अनुशिक्षण

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २२ पुस/टोल विकास संस्था नगरसमन्वय समिति, हेटौंडा उपमहानगरपालिकाले १० र ११ नम्बर वडामा कानुनी शिक्षा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ ।

हेटौंडा, २२ पुस/टोल विकास संस्था नगरसमन्वय समिति, हेटौंडा उपमहानगरपालिकाले १० र ११ नम्बर वडामा कानुनी शिक्षा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ ।

वडामा गठित टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी एवम् सदस्यको लागि १ दिने समुहस्तरीय कानुनी शिक्षा अनुशिक्षणको आयोजना गरेको छ । हेटौंडा उपमहानगरपालिका न्यायिक समितिको सहयोगमा १ दिने अनुशिक्षण कार्यक्रमको आयोजना गरेको हो ।

नगरसमन्वय समितिका अध्यक्ष धुवप्रसाद अधिकारीको अध्यक्षता एवम् हेटौंडा उपमहानगर उपप्रमुख राजेश बाजुराको प्रमुख आतिथ्यमा भएको कार्यक्रममा न्यायिक समितिका सदस्य एवम् नगर समन्वय समितिका सल्लाहकार ज्ञानबहादुर थापा, न्यायिक समितिका सदस्य सन्तुमाया पाख्रिन, टोल विकास संस्था नगरसमन्वय समितिका महासचिव शिवहरि दाहाल, उपमहासचिव देवकुमार श्रेष्ठ, मेलमिलाप केन्द्रका संयोजक यदुवंश खतिवडा, ११ नम्बर वडामा

अढाई वर्षको समीक्षाबाट उपमहानगरको १० बुँदे घोषणा

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २२ पुस/स्थानीय तहमा निर्वाचित भएका नगरका जनप्रतिनिधिले अढाई वर्षमा गरेका काम र आगामी दिनमा ध्यान दिनुपर्ने विषयमा छलफल भएको छ । पर्यटकीय क्षेत्र सौराहामा भएको दुईदिने छलफलले १० बुँदे घोषणापत्र जारी गरेको हो ।

गएका आर्थिक वर्षको समीक्षा, चालू आर्थिक वर्षमा हालसम्मको समीक्षा गर्दै आगामी आर्थिक वर्षको कार्यविधि बारे छलफल गरेको थियो । शनिबार र आइतबार गरिएको छलफलबाट १० बुँदामा निश्कर्ष निकालिएको हेटौंडा उपमहानगरपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सूर्यप्रसाद गौतमले बताए ।

छलफलमा प्रदेश सरकारसँग लागत सहभागितामा निर्माण गरिएको हेटौंडा-११, थानाभन्दा स्थित निर्माणाधीन फलफूल तथा तरकारीको थोकबजारमा प्रदेश सरकारको मन्त्रालय स्थापना गरिएकोप्रति ध्यानकर्षण गराइएको छ । कृषकका उपलब्धको बजारीकरणका लागि निर्माण गरिएको संरचनामा मन्त्रालय स्थापना गर्नु उपयुक्त नभएको उल्लेख गर्दै निर्माणकार्य पूरा गरेर उपमहानगरपालिकामार्फत थोकबजार सञ्चालन गर्नुपर्ने निश्कर्ष निकालिएको छ ।

छलफलमा पूर्व-पश्चिम राजमार्गअन्तर्गत हेटौंडा बजार खण्डको सडक विस्तार, एक सयभन्दा

इन्द्रसरोवरका प्रधानाध्यापक हेटौंडाको विद्यालय भ्रमणमा

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २२ पुस/हेटौंडा-४ मा रहेको पुरानो सामुदायिक विद्यालय भुटनदेवी माविको इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको प्रधानाध्यापक तथा शिक्षा शाखाको टिमले भ्रमण गरेका छन् ।

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका सातवटा सामुदायिक विद्यालयका प्र. र शिक्षा शाखाका कर्मचारीले हेटौंडाका चारवटा सामुदायिक विद्यालयको अध्ययन अवलोकन तथा भ्रमण गरेका हुन् । यहाँको सामुदायिक विद्यालयमा भएका असल अभ्यास, शैक्षिकगुणस्तर सुधारका लागि शैक्षिक भ्रमण गरिएको इन्द्रसरोवर-१ मासुस्थित सरस्वती बालबोधिनी माविका रामशरण दाहालले जानकारी दिए ।

भ्रमण टोलीले हेटौंडा-४ मा रहेको भुटनदेवी मावि, हेटौंडा-१६ मा रहेको जनप्रिय मावि, हेटौंडा-९ पशुपतिनगरमा रहेको प्रगति मावि

र हेटौंडा-५ पिप्लेमा रहेको बालज्योति माविको अध्ययन अवलोकन गरेका हुन् । कार्यक्रममा बोल्दै हेटौंडा-४ का वडाअध्यक्ष एवम् भुटनदेवी मावि व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष नवीन सिग्देलले शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा सबैको भूमिका महत्वपूर्ण हुने बताए ।

उनले शैक्षिक सुधारका लागि शिक्षक शिक्षिका लागि तालिम र क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने बताए । स्थानीय तहले पनि शैक्षिक वातावरण बनाउनुपर्ने बताउँदै उनले सम्बन्धित वडा कार्यालयले नतिजाको जिम्मा लिनुपर्नेमा जोड दिए ।

मेलमिलाप संयोजक सर्जिना अधिकारी, वडासमन्वय समिति अध्यक्ष यज्ञ आचार्यलगायतको उपस्थिति थियो । कार्यक्रमलाई हेटौंडा उपमहानगरपालिका कानूनअधिकृत सुजन तिमल्सिना, सरस्वती धिमाल, जिल्ला बार एसोसिएसन अध्यक्ष अधिवक्ता अप्सरा बस्नेतले सहजीकरण गरेकी थिइन् । कार्यक्रममा हेटौंडा-१० र ११ नम्बर वडाका ६५ जनाको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रम नगरका सबै वडामा सञ्चालन गरिने नगर समन्वय समिति महासचिव दाहालले जानकारी दिएका छन् ।

टोल विकास संस्था नगर समन्वय समितिले यसअघि १ र २ नम्बर वडामा गठित टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी एवम् सदस्यको लागि कानुनी शिक्षा अनुशिक्षण कार्यक्रमको आयोजना गरेको थियो । कार्यक्रममा हेटौंडा-१ र २ नम्बर वडाका ७० जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

बागमती प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
सामाजिक विकास कार्यालय
हेटौंडा, नेपाल
फोन नं. ०५७-४१२७९६

सीप विकास तालिम संचालनको लागि दरखास्त आह्वान सम्बन्धी सूचना !

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति २०८१/०९/२३ गते)

यस कार्यालयको चालू आ.व. २०८१/०८२ को वार्षिक कार्यक्रम अनुसार २०८१ माघ महिना देखि संचालन गरिने देहाय अनुसारका सीप विकास तालिमहरूमा सहभागिता हुन इच्छुक निम्न योग्यता पुगेका नेपाली नागरिकहरूले यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५(पन्) दिन भित्र दरखास्त फारम भरी यस कार्यालयमा (कार्यालय समय भित्र) पेश गर्न हुन सम्बन्धित सबैको लागि यो सूचना प्रकाशित भएको छ ।

१. संचालन हुने तालिमहरू:

सि.नं	तालिमको विषय	तालिमको अवधि ६ महिने/	संख्या (जना)	न्यूनतम शैक्षिक योग्यता	तालिम संचालन हुने स्थान	अन्तरवार्ता मिति	आवेदन फारम पाईने स्थान
१.	जनरल मेकानिक्स	७३० कार्य घण्टा	७	८ कक्षा उत्तिर्ण	कार्यालयको तालिम भवन कमाने	२०८१/१०/०९ गते विहान ११ बजेदेखि	सामाजिक विकास कार्यालय, हेटौंडा मकवानपुरमा पाइने वा यस कार्यालयको वेब साईट (www.sdohetauda.bagmati.gov.np) बाट फर्म डाउनलोड गर्न सकिने छ ।

तालिम लिन इच्छुक उम्मेदवारहरूले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू:

- प्रशिक्षार्थी आवेदन फारममा हालसालै खिचेको पासपोर्ट साइजको फोटो टाँसी नेपाली नागरिकता र शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रहरूको प्रतिलिपि राखी २०८१/१०/०८ गते (सो दिन बिदा परेमा भोलिपल्ट) सम्म कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- तालिममा सहभागिता हुने उम्मेदवारहरूको छनौट अन्तर्वाताद्वारा गरिने छ साथै अन्तर्वाताका लागि तोकिएको मितिमा यस कार्यालय, हेटौंडा-८, कमानेमा आफ्नो सक्कल कागजातहरू सहित उपस्थित हुनुपर्ने छ ।
- तालिममा छनौट भएका उम्मेदवारहरूको तालिम संचालन मिति नतिजा प्रकाशनको दिन तोकिने छ ।
- तालिममा गरिब, विपन्न, दलित, महिला, पिछडिएको वर्ग समुदाय, अपाङ्ग, जनआन्दोलनमा घाईते शहिद परिवार तथा एकल महिलालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- तालिम लिन इच्छुक उम्मेदवारहरू शारिरीक र मानसिक रूपमा स्वास्थ्य र उमेर १६ वर्ष पुगी ४० वर्ष ननाघेको हुनुपर्नेछ ।
- सञ्चालन हुने तालिमहरू ६ महिने/७३० कार्य घण्टा तालिमको हकमा दैनिक औसत ५ देखि ६ घण्टा तालिम सञ्चालन हुनेछ ।

कार्यालय प्रमुख

हादिक बघाई तथा शुभकामना

यस संघका सल्लाहकार श्री नरोत्तम दाहालज्यू मकवानपुर सहकारी अस्पताल प्रा.लि.को गरिमामय अध्यक्ष पदमा निर्वाचित हुनु भएकोमा हादिक बघाई एवं सफल कार्यकालको **मंगलमय शुभकामना** व्यक्त गर्दछौं ।

कृष्ण कुमार गुप्ता (अध्यक्ष) तथा मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघ परिवार
मिति २०८१ पौष २१

हादिक बघाई तथा शुभकामना

यस निर्माण व्यवसायी संघ मकवानपुरका सल्लाहकार श्री नरोत्तम दाहालज्यू सुनौलो स्वास्थ्य सहकारी संस्थाद्वारा सञ्चालित **मकवानपुर सहकारी अस्पताल**को गरिमामय अध्यक्ष पदमा निर्वाचित हुनुभएकोमा उहाँलगायत नवनिर्वाचित सम्पूर्ण पदाधिकारीहरूमा हादिक बघाई तथा कार्यकाल सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

राजेन्द्र प्रसाद चौलागाई (महासचिव) एवम् बाल गोपाल कँडेल (अध्यक्ष) एवम्
निर्माण व्यवसायी संघ मकवानपुर परिवार

१६ औं वार्षिक साधारणसभा सम्बन्धी सूचना !

यस सुन्दर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडको २०८१ पुस ६ गते शनिबार बसेको सञ्चालक समितिको बैठकको निर्णयानुसार १६ औं वार्षिक साधारणसभा सम्बन्धी कार्यक्रम निम्न मिति, समय र स्थानमा आयोजना गरिने र उक्त साधारणसभामा तपशिलका विषयहरूउपर गहन छलफल गरी उचित निर्णय गर्नुपर्ने भएकाले यहाँको सक्रिय सहभागिताको लागि हादिक अनुरोध गरिन्छ ।

साधारणसभासम्बन्धी कार्यक्रम:
मिति : २०८१ पुस २७ गते, शनिबार
स्थान : ॐ बृद्धाश्रमको सभावन, हेटौंडा-२, चौकीटोल
समय : विहान ११:०० बजे ।

छलफलका विषयहरू:
१) संचालक समिति र उपसमितिका प्रतिवेदनहरू छलफल र पारित ।
२) आ.व.२०८१/०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम छलफल र पारित ।
३) आ.व.२०८०/०८१ को ले.प.प्रतिवेदन छलफल र पारित ।
४) आ.व.२०८१/०८२ को लेखापरीक्षक नियुक्ति र परिश्रमिक निर्धारण ।
५) साधारणसभाको निर्णय प्रमाणित गर्न सदस्यको छनौट ।
६) विविध ।

पुनरुच्च: साधारणसभामा उपस्थित हुने सदस्यहरूका लागि रु ५०० यातायात खर्चको व्यवस्था गरिएको छ । सोको लागि शेरर सदस्य स्वयम् उपस्थित हुनुपर्नेछ ।

सुन्दर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.
चौकीटोल, हेटौंडा

हादिक बघाई तथा शुभकामना

हात्मा आत्मीय दाजुद्वय श्री नरोत्तम दाहालज्यू र श्री मुकुन्द सुवेदीज्यू सुनौलो स्वास्थ्य सहकारी संस्थाद्वारा सञ्चालित **मकवानपुर सहकारी अस्पताल**को क्रमशः अध्यक्ष र कोषध्यक्ष पदमा निर्वाचित हुनुभएकोमा उहाँहरूलगायत नवनिर्वाचित सम्पूर्ण पदाधिकारीहरूमा हादिक बघाई तथा कार्यकाल सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

सुधिर दाहाल (संचालक) एवम् निको अस्पताल प्रा. लि.
हेटौंडा-२, हेडम्बी हाइट

हादिक बघाई तथा शुभकामना

हात्मा आत्मीय दाजुद्वय श्री नरोत्तम दाहालज्यू र श्री मुकुन्द सुवेदीज्यू सुनौलो स्वास्थ्य सहकारी संस्थाद्वारा सञ्चालित **मकवानपुर सहकारी अस्पताल**को क्रमशः अध्यक्ष र कोषध्यक्ष पदमा निर्वाचित हुनुभएकोमा उहाँहरूलगायत नवनिर्वाचित सम्पूर्ण पदाधिकारीहरूमा हादिक बघाई तथा कार्यकाल सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

विष्णुबहादुर थापा (संचालक) एवम् थापा पोलिक्लिनिक
हेटौंडा-१९, बस्तीपुर